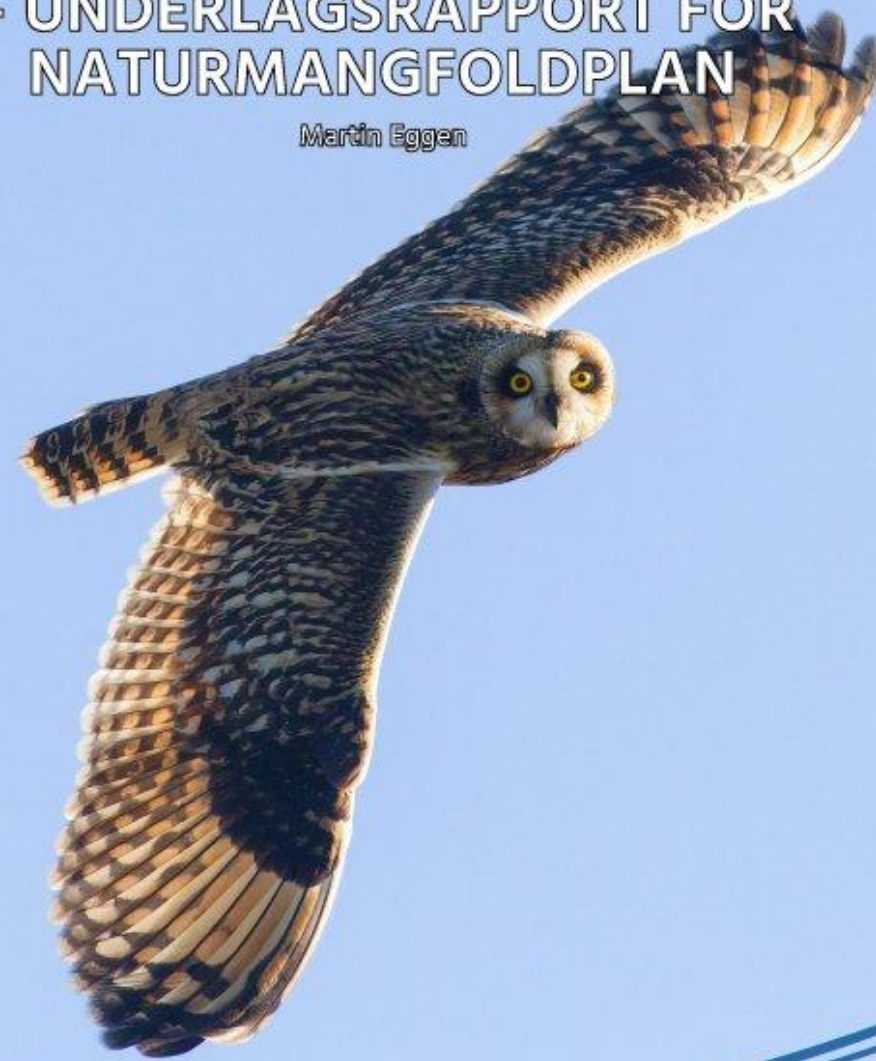

Fugler på Værøy

Martin Eggen, 9. juli 2025

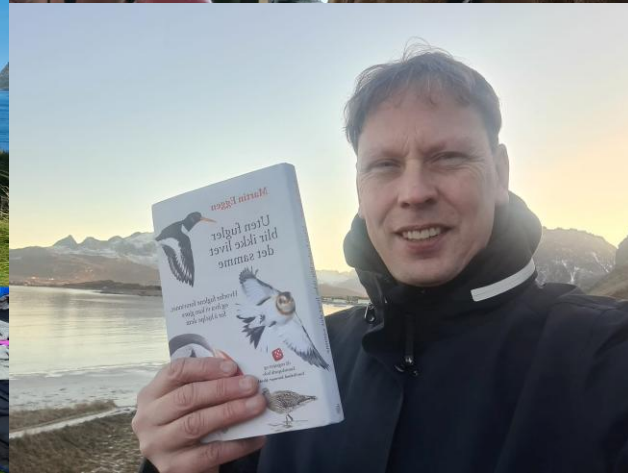
FUGLER PÅ VÆRØY – UNDERLAGSRAPPORT FOR NATURMANGFOLDPLAN

Martin Eggen

er står de ferdigsnekrete ærfuglhusene utenfor naustet på K.
en været hindret utsetting denne dagen. De snekrende ornito

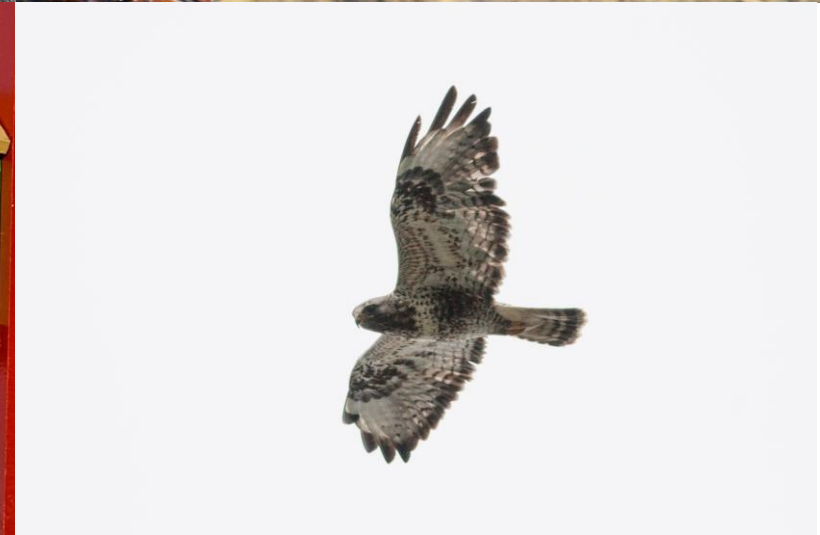

Se på fugler!

Relaxing and
rewarding!

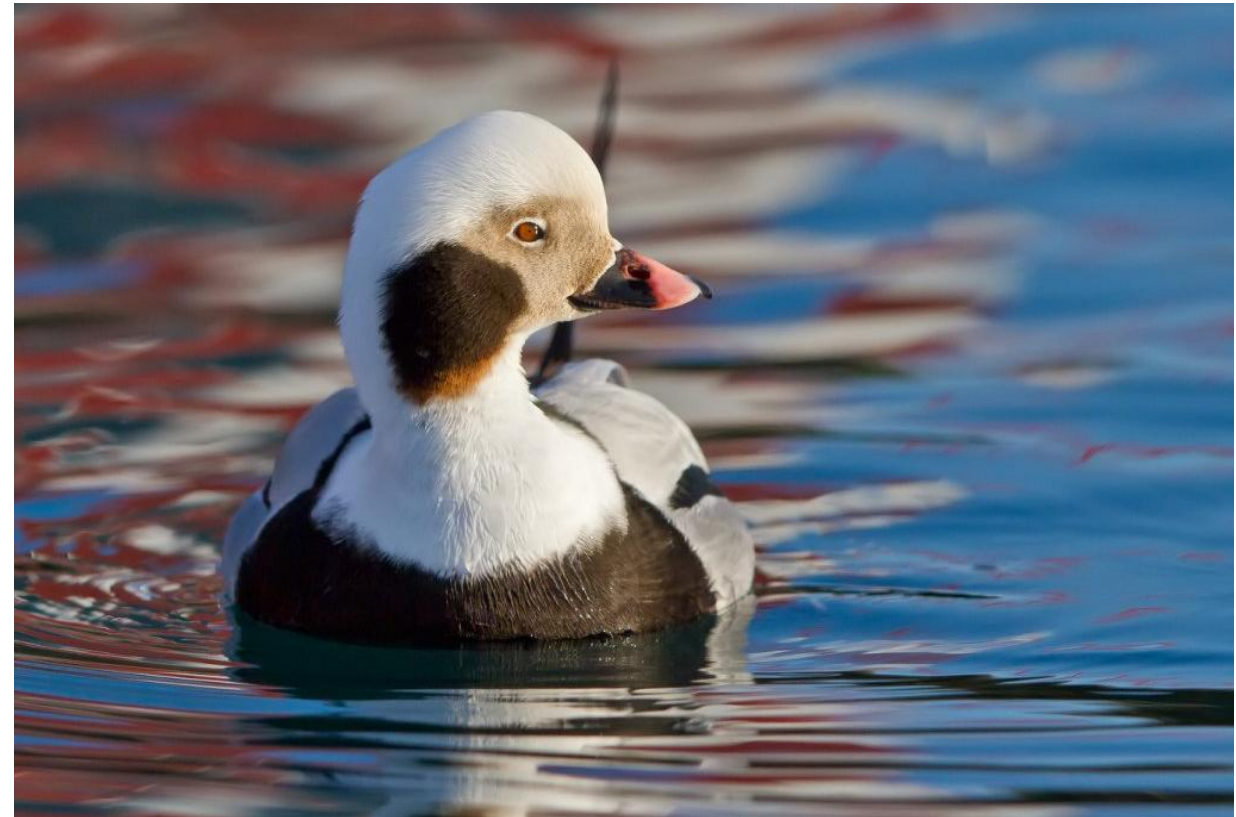
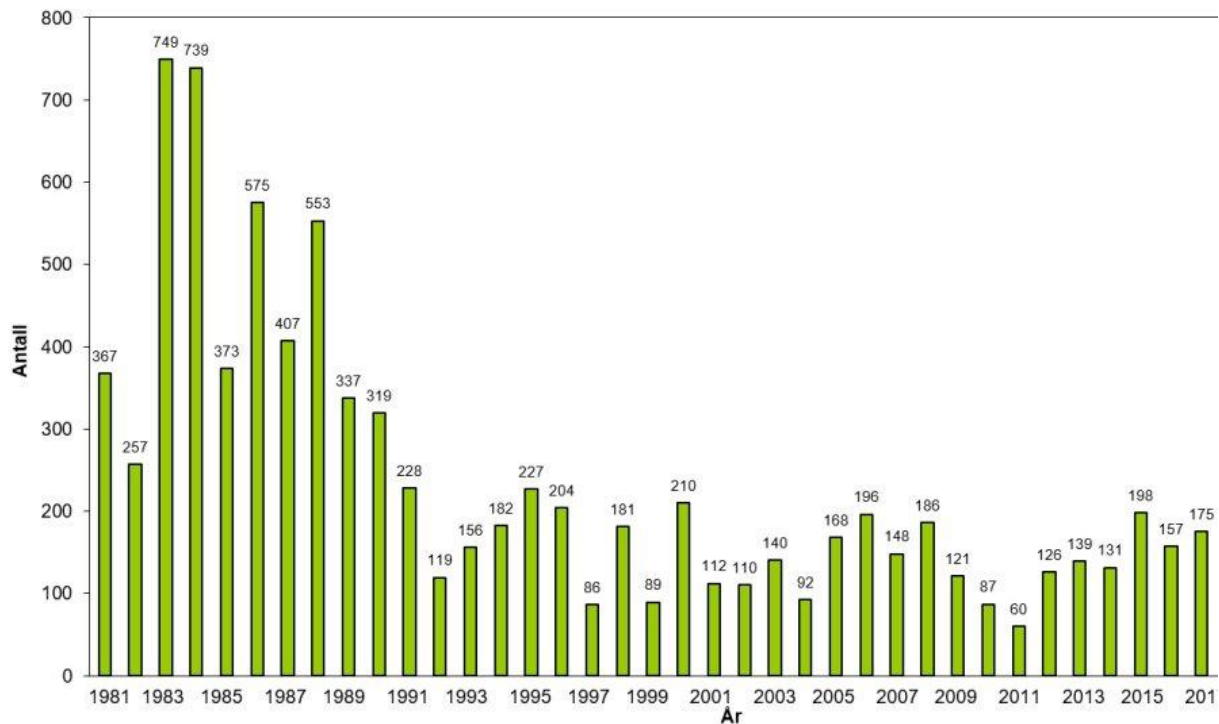
Tilhører landskapet og
årstidene – bånd til
omgivelsene

Vi vet mye om dem,
også i Norge – og
fuglekikking bidrar
enda mer

Ornitologer er mindre utsatt for endringsblindhet

Havelle - Saltfjorden - februar/mars

© Per Inge Værnebranden

Fuglene jobber for oss døgnet rundt

Hvordan nøtteskrika sprer skog og hjelper skognæringen

400 og 500 millioner tonn med insekter årlig

Storbritannia
og det nordlige
Frankrike

Stør

Storbritannia
og kontinentet

Svarttrost
og gråtrost

Bokfink

Vest-Europa

Tjeld

England,
Tyskland og
Nederland

Sør-Europa
og Nord-Afrika

Linerle

Tropisk Afrika

Gjøk

Nysgjerrigper

13 600 kilometer tilsvarer 8 ganger frem og tilbake
mellom Nordkapp og Lindesnes

De fleste lappspover trenger å
stoppe på rasteplasser underveis
mens de trekker.

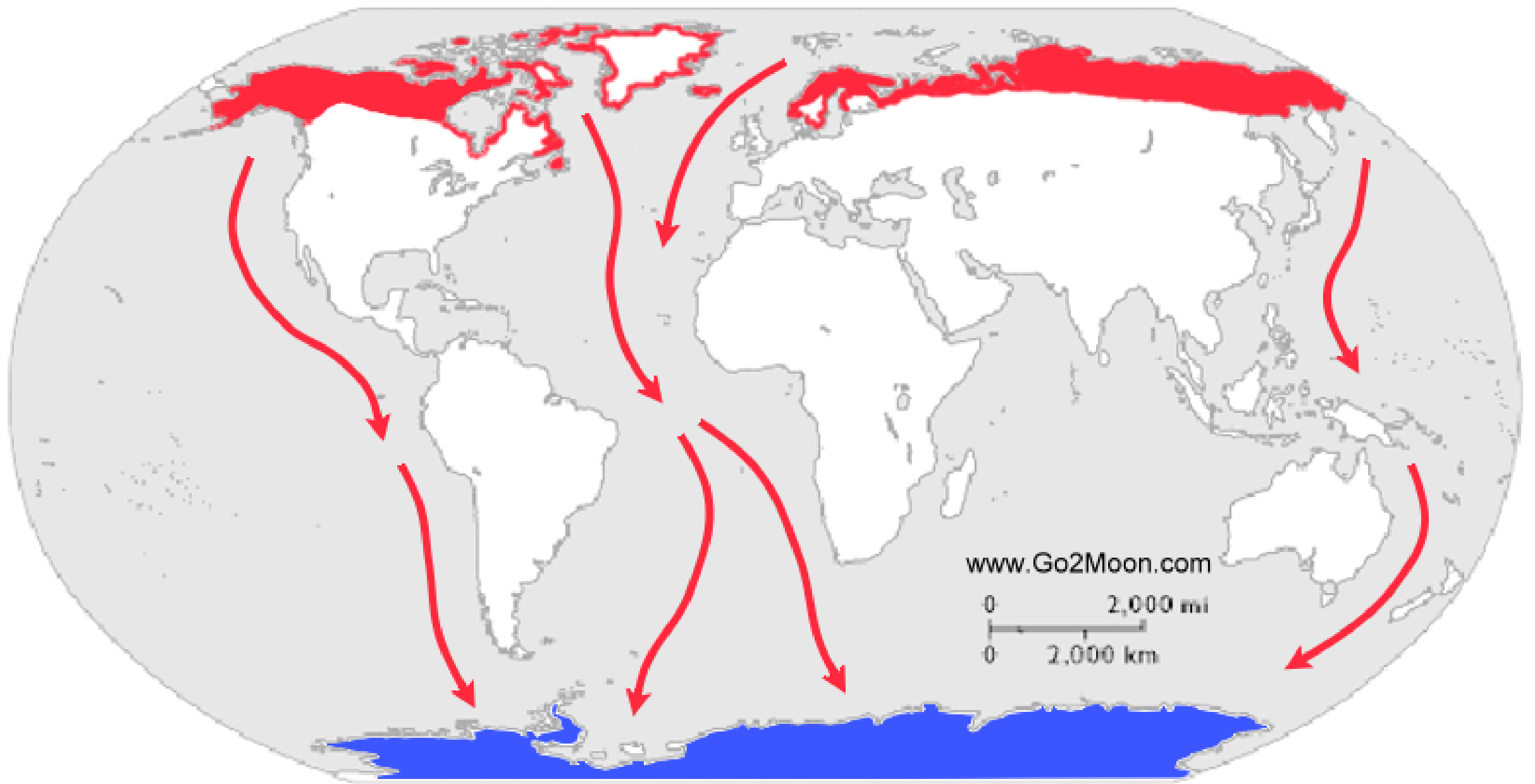
Verdens lengste flytur uten stopp
er faktisk gjort av en lappspove!

Den fløy 13 600 km og brukte 11
dager, uten stopp!

13 600 kilometer tilsvarer 8
ganger frem og tilbake mellom
Nordkapp og Lindesnes

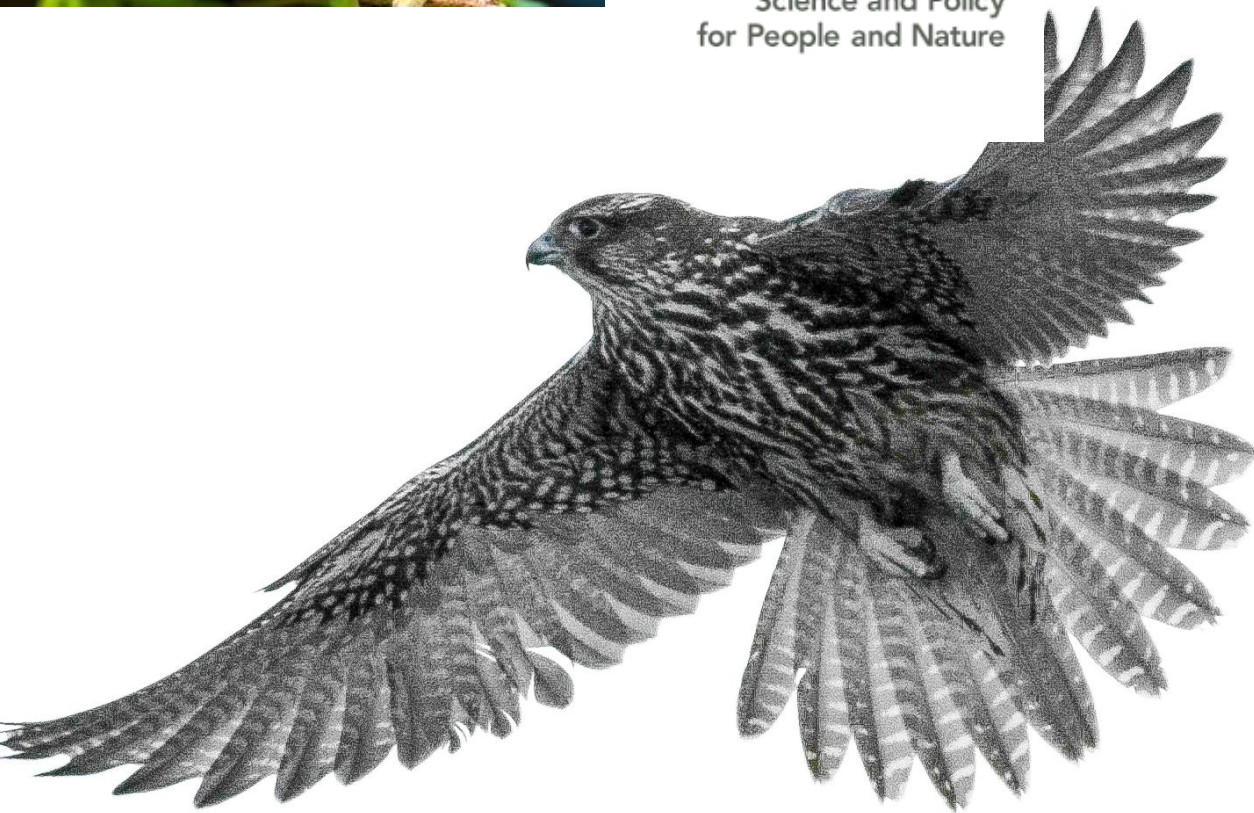

Ingen ord og ingen kunst kan fange den
levede verdens fulle dybde og
kompleksitet... - slik biologer har kommet
stadig tettere på en forståelse av den.
Dersom et mirakel er et fenomen vi ikke
kan forstå, da er enhver art noe nær et
mirakel.

- Edward O. Wilson

Antropocen /Naturkrisen

Living Planet (WWF):
70 % nedgang i bestander
siste 50 år

Naturpanelet (IPBES)

10 % av verdens plante- og dyrearter
nærmest utryddet.

1 million av 8 millioner arter truet av
utryddelse

Utryddelse av arter 10-100 raskere
enn naturlig

6. mai 2019 kom Naturpanelet med sin første hovedrapport - den mest omfattende som noen gang er laget om naturens tilstand.

Vi mister naturen!

Naturlige økosystem er i snitt redusert med 47 % (ihht indikatorer for omfang og tilstand)

- 85 % av verdens våtmarker er tapt (1700)
- 50% av varmtvannskorallene tapt (1870)
- 1/3 av verdens skoger er borte

Drivere siste 50 år

Fordobling av antall mennesker

Forbruk av råvarer fra planter og dyr mer enn tredoblet

Økende forbruk fremover?

I løpet av de siste 30 årene er den globale handelen åttedoblet

Prognose: Økning på 60 prosent 2060

2021: 600 millioner fugler har fra Europa forsvunnet siden 1980*

1 av 5 fugler tapt

247 millioner færre gråspurver

75 millioner færre stær

68 millioner færre sanglerker

97 millioner færre gulerler

*RSPB, BirdLife International og Czech Society for Ornithology

Noen arter øker: 340 millioner

- Blant annet munk, gransanger, svarttrost, gjerdesmett, stillits, rødstrupe, ringdue og blåmeis
- Tilbakegangen i fuglebestandene var størst på 1980- og 1990-tallet.

På vinnerlaget:
grågås

*Dersom du vel å ikkje
gleda deg over snøen, vil
du ha mindre glede i
livet, men same mengde
snø.*

(Voss Lyrikklag)

Historien til grågåsa

- 70/80-årene: bekymret for bestanden. Naturverntiltak satt inn.
- Vekst etter 2000:
- Vi må tåle at noen arter øker i antall
- Vanskelig å bestandsregulere
- Hvordan håndtere grågås?

Naturkrise i Norge?

1 av 5 arter på rødlistet

40 prosent av fuglene på rødlista

NATURKRISEN: AREALKRISE

9 av 10 rødlistede arter har arealendringer som hovedtrussel

Naturkrise i Norge?

- Høyt press på naturen: 44 000 inngrep i norsk natur siste 5 årene
- Natur med merkelappen høy verdi: areal tilsvarende 2 fotballbaner hver dag
- I tillegg ensretting av jord- og skogbrukslandskap (storskala endringer)
- Degradert natur, som f.eks. områder med fremmede arter, omfattende grøfting og drenering av våtmark
- Fragmentering
- Forurensning, forstyrrelser, ulovlig jakt, katter, vinduer

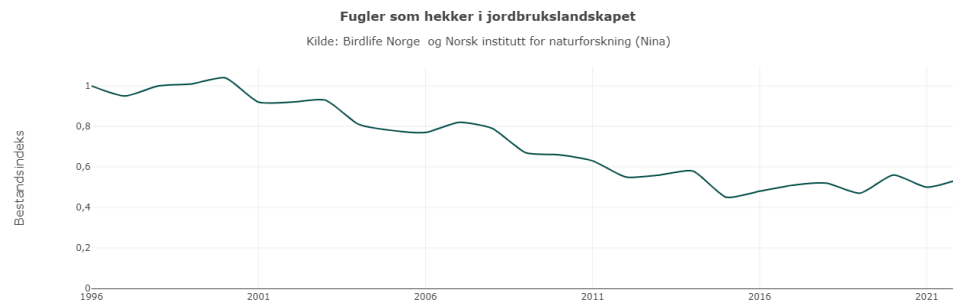

Miljøstatus.no/Miljødirektoratet:
Norsk hekkefuglovervåking, 3Q,
artsspesifikke prosjekt)

Fugler i jordbrukslandskapet

45 % reduksjon etter 2000

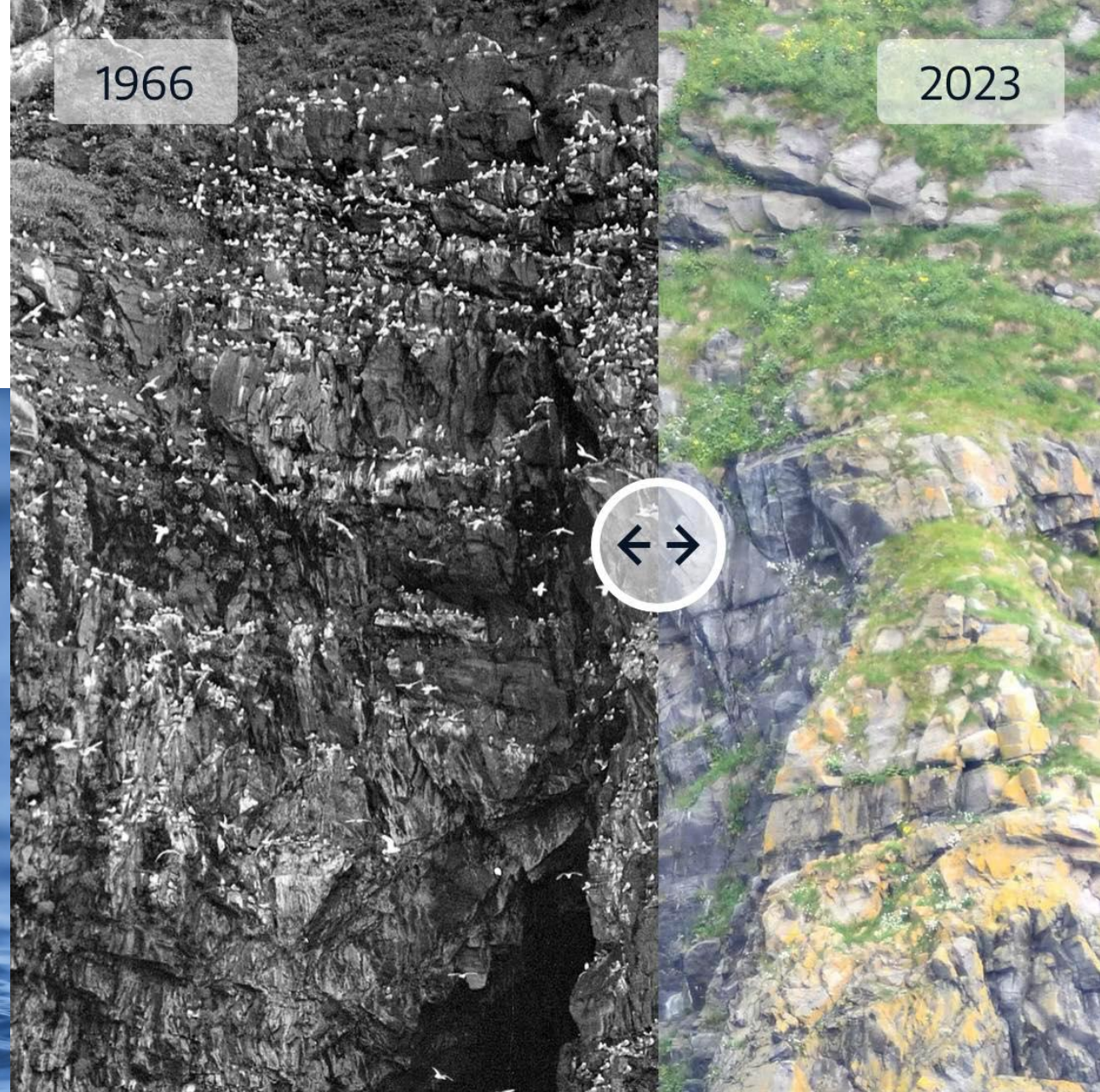
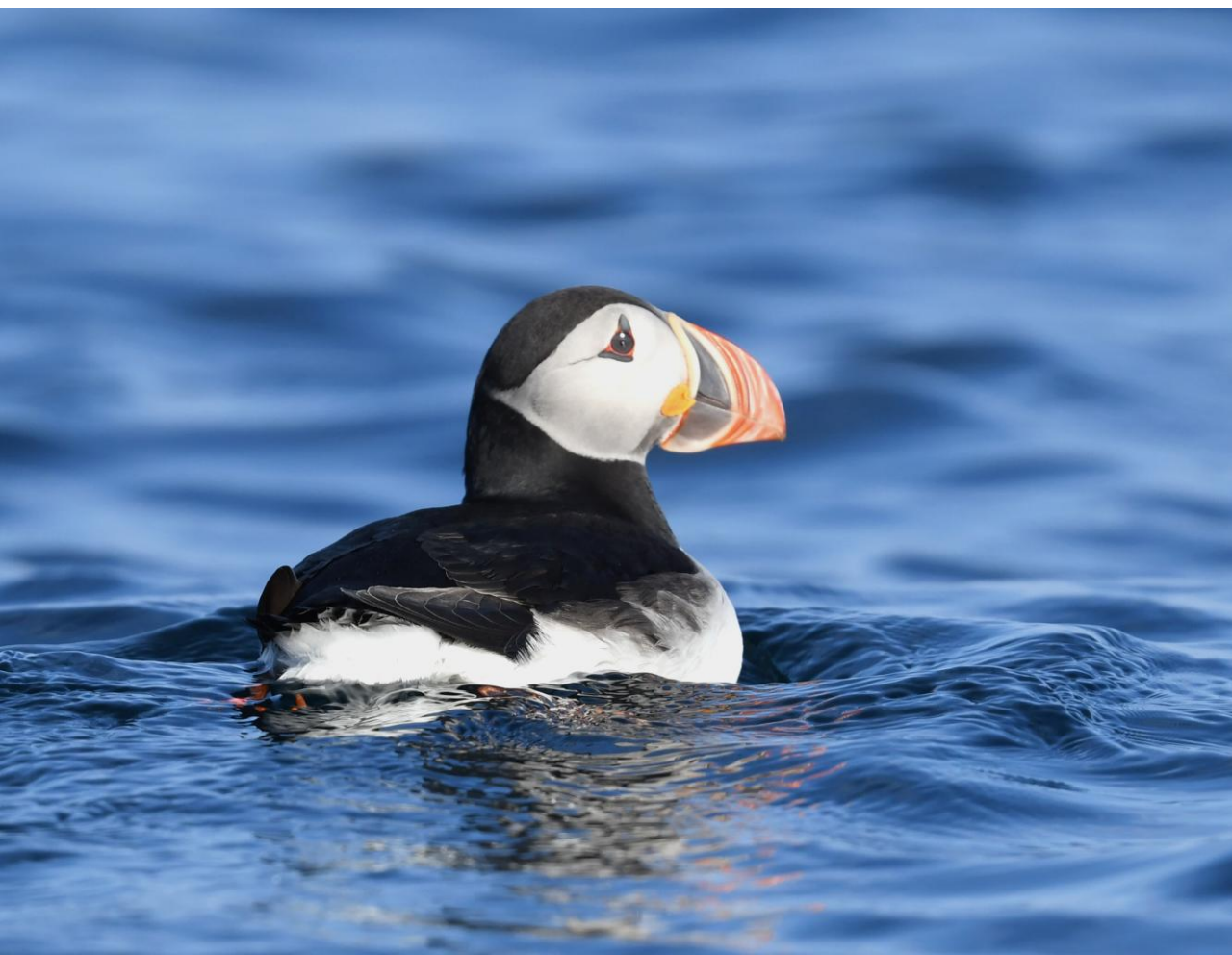

Fugler langs kyst og hav

32 av 54 arter rødlistet

80 % reduksjon av fuglene i fuglefjellene siden 1970

Værøy: 42500 par lunde (2009)

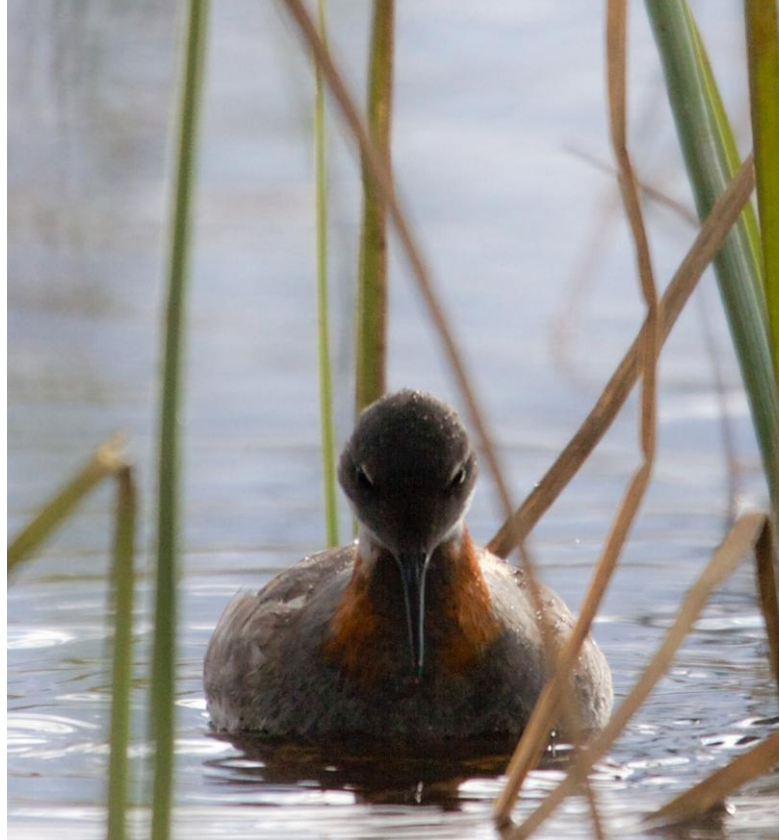

Våtmarksfugler

Cirka halvparten av artene på
rødlisten tilknyttet våtmark
og ferskvann

Mange vadere rødlistet

Store tap over lang tid, bl.a.
elvedeltaer

Artsobservasjoner

Rapportsystem for arter

Martin Eggen, Privatbruker* Logg ut

- Hjem
- Rapportere
- Søk funn
- Statistikk
- Temasider
- Bilder

224 Mine sider

[26.06.2025] Rapporter fremmede arter i Artsobservasjoner Mobil i sommer

Skjul beskjed

Endre liste:

Fugler

Velg takson

Totalt

ARTSGRUPPE: FUGLER

Finn kommune i lista

Toppliste Totalt, Kommune

Værøy

Nåværende fylker/kommuner

61	Halden	259				81	Rødøy	245				101	Frogn	236			
62	Vågan	258				82	Kinn	244				102	Tysvær	236			
63	Ringerike	257				83	Åfjord	244				103	Aure	235			
64	Bømlo	256				84	Heim	243				104	Østre Toten	235			
65	Meløy	256				85	Leka	243				105	Vestby	235			
66	Nærøysund	256				86	Ringsaker	243				106	Ås	234			
67	Sarpsborg	256				87	Risør	242				107	Selbu	233			
68	Surnadal	255				88	Vadsø	242				108	Nesseby	233			
69	Askøy	255				89	Time	240				109	Flakstad	233			
70	Porsanger	254				90	Nesodden	240				110	Drammen	233			
71	Vestvågøy	254				91	Hitra	240				111	Sokndal	233			
72	Bergen	253				92	Kristiansund	240				112	Sande	232			
73	Rana	252				93	Herøy (Mr)	239				113	Rørøs	232			
74	Lillesand	252				94	Porsgrunn	239				114	Andøy	232			
75	Hamar	252				95	Lillehammer	238				115	Ullensvang	232			
76	Indre Fosen	249				96	Rakkestad	238				116	Nome	232			
77	Lier	248				97	Gjøvik	237				117	Fedje	231			
78	Vardø	247				98	Voss	237				118	Elverum	231			
79	Hole	246				99	Aurskog-Høland	237				119	Værøy	230			
80	Alver	245				100	Alstahaug	237				120	Notodden	230			

Nb: Listen filtreres på detaljert stedsinformasjon og viser derfor ikke skjulte arter!

Om Artsobservasjoner
Kontakt & Brukerstøtte
Brukervilkår

Samarbeidspartnere:
Sabima
BirdLife Norge
Norsk Botanisk Forening
Norges sopp- og nyttevekstforbund
Norsk Zoologisk Forening
Norsk entomologisk forening

Finansiert av:
Klima- og miljødepartementet

Storspove

Sterkt truet (EN)

12 par (2023)

Gåstjønna, Værøy
kirke, Leiran,
Kvitsanden, Marka,
Kvalneset

Også hekkende
Småspove (NT)

The background image shows a natural habitat with a dense thicket of dark green shrubs in the foreground on the left. A white seabird with a yellow beak and a dark eye is perched within this thicket. To the right, a grassy slope rises, dotted with several other similar white seabirds. In the far background, there are trees and a blurred structure, possibly a building or a vehicle. A large, semi-transparent text box is overlaid on the left side of the image, containing information about the bird species.

Fiskemåke

Sårbar (VU)

191 par (2023)
250-230 par?

Lenamyra, myr Værøy kirke, Leiran,
Tynesleina (vann), Kvalnes, Torvvågen,
Torvågen (myr)

Tjeld

Nær truet (NT)

26 par
40-60 par?

Kyst Nordland og Leiran

Også flere par rødstilk (NT)

Stjertand

Sårbar (VU)

2 par
3-4 par?

Tysnesleina (vann) og Leiran

Den evige jakten etter
det sjeldne...

Sørland
1984 vs 2009

Leira/Langholmen
1984 vs 2009

**Er det mulig for Værøy å bli arealnøytral
i ny arealplan?**

**Håpet ligger i
erkjennelsen:**

**Har fuglene det bra,
kan du slappe av!**

